

תיאטרון עדות - לספר כדי לחיות

מועצה אזורית גדר - כרמי יוסף

תיאטרון עדות - לספר כדי לחיות

הינו מפגש בין-דורי, חינוכי וטיפולי, המפגיש ניצולי שואה ובני הדור השני עם בני נוער בתהליך של שנה, המלווה בטיפול בהבעה ויצירה אומנותית ודרמה תרפיה

מיסודם של **עיריית ועזרא דגן**, זוכי "**אות המופת החברתי**" של כנס ישראל שדרות לחברה ו"**פרס משואה לחינוך**" של המכון הבינלאומי להוראת השואה

נתמך על ידי **ג'וינט ישראל אשל**

מגי **גד** מנהלת בכירה תחום קהילה באשל, **לימור מרגלית** מנהלת תוכניות ניצולי שואה

משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, מנהל אזרחים ותיקים,

מועצה אזרית גזר, המחלקה לרווחה ושירותים חברתיים

שורדי שואה ודור שני תושבי כרמי יוסף ותלמידי תיכון ברנקו וייס ע"ש הרצוג בית חשמנאי

הנחיית התוכנית, ניהול, הפקה, טיפול ובימוי
עיריית ועזרא דגן

עריכת עדויות וכתיבה **עיריית דגן**

לחנים ועיבודים **עמרי דגן**

נגינה בפסנתר וניהול מוסיקלי **אליעד לוי סודאי**

שירה **עומר קורח** | קונטרבס **מיתר גלמן** | בס **רון חצור**

צוות טכני

עוזרת במאי ומנהלת הפקה **עמית מזרחי**

אביאל הגברה ותאורה, דן לוצ'י

עריכת תוכניה, ניהול תוכן ומדיה **נמרוד דגן**

הצילומים בתוכניה מאת **שרה שלמון**

השידורים "מסע בעקבות בובות שנתדרו על המסילה" מאת **עדנה ברנע**

השירים בהצגה מאת **לאה גולדברג ואברהם סוצקבר** בתרגום **בני מר**

תודה למנהל תיכון ברנקו וייס ע"ש הרצוג **איציק שחר** ולמנהלת חטיבת הביניים **סימי בן חמו**
רכזת הפרויקט מטעם ביה"ס **שרית מיוחס - ברקת**

תיאטרון עדות, פרויקט מספר 72, אוקטובר 2021

המשרד
לשיוון חברתי

בית הספר התיכון ברנקו וייס ע"ש הרצוג

ברנקו וייס
קרן קסירר

עמותת תיאטרון עדות
ל"ספר כדי לחיות"

המחלקה לשירותים חברתיים

The Dan & Gloria
Schusterman
Foundation

Azrieli
Foundation

קרן
פרץ
נפתלי

קרן עזריאלי
ישראל ע"ה

קרן עזריאלי
ישראל ע"ה

קרן עזריאלי
ישראל ע"ה

"מושפלים ופגועים, אשמים באין אשם, מעונים בידי חיות אדם, עובדי ימת העינויים שאין לתארם, בטרם סופכם המיוסר - לכם אני מקדיש את רישומיי" לאחר פטירתם של סבא וסבתא שלי - מצאנו יומן ישן ומאובק ברוסית, אותו ציווי הופיע בשורותיו האחרונות. סבא של אמא שלי: דוד קיפניס, כתב אותו בין נובמבר 43 לאוגוסט 44 בעודו שוכב ללא תזוזה בעליית גג מצחינה, בכפר באלפים הצרפתיים, מנסה בכל כוחו לשרוד.

תקומתם של ניצולי השואה היא ניצחונם על התופת שחוו ודוגמא אישית לבני הנוער המקבלים את ההזדמנות האחרונה לשמוע ממקור ראשון ועתידיים לקיים את מצוות שימור זיכרון השואה גם לילדיהם בעתיד. אני בטוחה כי הפרויקט יותיר חותמו על משתתפיו לכל ימי חייהם..

רותם ידלין ראשת מועצה אזורית גוד

השואה חייבת להישמר כתמרור אזהרה לעולם החותר להתנהגות ולחיים מוסריים, זאת לא רק למדינת ישראל ותושביה, אלא לבני האדם בעולם כולו. בתקופה זו, כאשר הניצולים הולכים ופוחתים חובה עלינו לתעד ככל יכולתנו את העדויות שעדיין ניתן לשמר, זאת לצד החובה לטפל חברתית, פיזית וכלכלית. תיאטרון עדות הוא כלי ייחודי המאפשר לדורות ההמשך ללמוד ממקור ראשון.

יוסי היימן מנכ"ל ג'וינט ישראל אשל

רבות, אם כי לעולם לא מספיק, דובר על חשיבותו של תיאטרון עדות עבור ניצולי השואה, בהיותו כלי לחשיפתו ועיבודו של סיפורם האישי למען לא ישכח. זהו תהליך טיפולי וחברתי בעל ערך עליון. אנו חייבים להעריך את האפקט החינוכי ואת תרומתו האדירה של הפרויקט לחברה הישראלית כולה.

ישראל מובשוביץ יו"ר עמותת תיאטרון עדות

להנחלת זיכרון השואה, חשיבות עליונה במשמעות קיומנו. ניצולי השואה חרפו נפשם על הקמתה והגנתה של המדינה והשפיעו על עיצובה וביסוסה. חובתנו, לשמר את סיפוריהם, בהעברת זיכרונותיהם לדורות הבאים. השנה, כשמשבד הקורונה פקד אותנו, הפרויקט העניק ערך מוסף בחשיבותו ובתרומתו עבור השורדים ובני הנוער. הקשר הבינדורי, קיבל מעמד עליון בתקופה מורכבת זו. אנו מודות על הזכות להיות שותפות ולהוביל את הפרויקט, לראשונה במועצה אזורית גוד.

בת שבע פיק עו"ס ומנהלת המחלקה לרווחה ושירותים חברתיים ושרון **אקשטיין**- עו"ס מרכזת עבודה קהילתית אורחים ותיקים

הציווי "לזכור ולא לשכוח" מחייב לשמוע את סיפורי הניצולים המסופר מפייהם ומדם ליבם. נפל בחלקו של ישובנו להיות חלק מפרויקט תיאטרון עדות, הפרויקט שמובילים ערית ועזרא דגן משאיר את חותמו ומבטיח שזיכרון השואה לעולם לא ישכח. לנוער שלנו זכות ענקית לפגוש שורדי השואה ולשמוע עדויות אותנטיות מפי הניצולים החיים בקרבנו בישוב.

עידית שפירא ונחמה דבורצקי רכזות הפרויקט בכרמי יוסף

"השוואה תישאר לעד התקופה האפלה והחשוכה ביותר של ההיסטוריה וכאסון הגדול ביותר של האנושות. אנו רואים בפרויקט תיאטרון עדות הגשמה של הרעיון הציוני ושל יחיות חשובה מאין כמוה, להספיק ולשמוע ממקור ראשון את סיפור הצלתם, הישרדותם וגבורתם של שורדי השואה, להכיל את הכאב והצער ולתת להם את ההזדמנות - האולי אחרונה לקיים שלום עם עברם הקשה. ישנם ביניהם כאלו שלא דיברו מעולם, בגלל הבושה, בגלל הרצון לגונן או לשמור על ילדיהם ונכדיהם, או כי חשבו שעדיף להניח את העבר הקשה מאחור ולהתמקד רק בתקומה. כבר עשרים שנה שאנו עובדים כנגד הזמן. בכל שנה מתמעט מספרם של שורדי השואה בארץ ובעולם ויחד עם זה אחוז בני הנוער שיכולים להעיד שאכן פגשו ניצול שואה - אמיתי, מול עיניהם ולא דרך ספר היסטוריה, סרט או תמונות בשחור לבן - פוחת גם הוא.

במציאות בה אנו חיים היום, בה ישנם אנשים האומרים: "שואה לא קרתה", במציאות בה האנטישמיות עדיין קיימת, בה רצח עם קורה בכל רגע בכל כך הרבה מקומות בעולם, מציאות בה עדיין יש גזענות ושנאה ושנאת חנם. לצערנו נותר להבין כי העולם לא באמת למד מאותם מאורעות של אותה מלחמה. אנחנו צריכים לזכור ולהזכיר, ללמוד וללמד, כי עלינו חובת ההנצחה למען אותם ניצולים, למען אלו שלא ניצלו, למעננו ואולי בעיקר למען כל אלו שיבואו אחרי."

עזרא דגן

שחקן תיאטרון "הקאמרי" של תל אביב, במאי ומורה למשחק מסוגן פונטומימה. בוגר מגמת תיאטרון בבית ספר "רננים", הסטודיו של נולה צ'לטון ופונטומימה בסטודיו של קלוד קיפניס. שיחק בתיאטרון "הבימה" במשך 15 שנה. גילם את דמותו של רבי יעקב מנשה לברטוב, בסרט "רשימת שינדלר" של סטיבן שפילברג. 7 נפשות ממשפחתו, פינטו ובר דוד שחיו בפריז, נרצחו באושוויץ בירקנאו.

עירית דגן

מטפלת בהבעה ויצירה, D.E.B. בחינוך בלתי פורמלי, MA בדדמה תרפיה, ברישיון משרד הבריאות. שחקנית, מורה למשחק ובמאית תיאטרון. בוגרת בית הספר הגבוה למשחק "בית צבי", וספרות עברית באוניברסיטה העברית. שיחקה בתיאטרון הלאומי "הבימה" ובתיאטרון "אודנה פורת" לילדים ולנוער. עירית דוד שני להורים ניצולי שואה, אמה שרדה את מחנה ההשמדה אושוויץ בירקנאו ואביה, שהיה חבר בתנועת הנוער הציוני, נלחם והציל מעל 1500 יהודים במחנת הבריחה.

**"הנאצים ניסו להשמיד את הגוף ולהרוס את הנפש,
תיאטרון עדות הוא הד לניצחון הרוח על כוחות הרשע, אז ועכשיו."**

השואה היא טראומה נפשית שאין מילים לתארה.

המתים נותרו דוממים והניצולים נותרו ללא קול בהעדר מילים שיוכלו לתאר את מה שחוו וראו. החוויות שלהם ממשיכות לחיות בתוכם ולהחוות כל פעם מחדש, כאילו הן אינן חוויות מן העבר.

"תיאטרון עדות" מעמיד במה להשמיע את מה שלפנים נותר ללא הד.

בתוך מסגרת המאפשרת לסיפור הטראומה לצאת, מסגרת שיוצרת מרחק אסתטי, חוויה שאינה מציפה מדיי עבור הניצולים ובני הנוער - המשתתפים והצופים.

עירית ועזרא - משתמשים בניסיונם הרב בתחום התיאטרון ובכליהם הטיפוליים,

על מנת לאפשר לבני דורות אלו למצוא שפה שבאמצעותה יוכלו לספר את סיפורם זה לזה,

מתוך רגישות רבה למורכבות של הקבוצה ולסכנה של רטראומטיזציה.

הסיפור שהיה עד כה של הניצולים בלבד הופך להיות למעין מסורת שבעל-פה שתמשיך ותעבור

מדור ודור, קודם לחברי הקבוצה ואחר כך גם לקהל - שיושב, מאזין ובוכה,

אל מול ניצולי השואה הישויבים על הבמה - הופך להיות עד חי,

למה שהיה עד כה, זיכרון קפוא בזמן.

הבמה שמעמידים עירית ועזרא יוצרת שותפות חדשה המשחררת את הניצול מן המסע הכבד

ומעול הבדידות, ומעלה את זיכרון היחיד אל הזיכרון הקולקטיבי.

ד"ר צביה זליגמן

יועצת ומלווה של פרויקט תיאטרון עדות מומחית לטיפול בטראומה, פסיכולוגית קלינית במרפאת

המבוגרים בשירות הפסיכיאטרי בבית החולים "איכילוב" ת"א.

הדור הראשון

משה אריאל - לעווענפוס

יליד 1939 בלודמיר (ולודימיר-וולינסק כיום אוקראינה), שלושה חודשים לאחר פלישת הגרמנים לפולין. הוריו: שמחה וחנה לבית דיקלר. בהיולודו המשפחה כבר הייתה במנוסה מפולין (מהרוביישוב). במאי 1940, הוגלתה המשפחה למחנה עבודה בנובוסיבירסק - סיביר. ב-1941 לאחר פתיחת "מבצע ברברוסה", התאפשרה היציאה ממחנות העבודה והמשפחה עברה לטשקנט שבאוזבקיסטאן. ב-1942 המשפחה עברה לג'אלאלאבד שבקירגיסטן, שם חיו עד סוף המלחמה. עם סיום המלחמה עברו לקראקוב שבפולין ומשם ב-1950 עלו לישראל באוניה "ארצה". משה היה בקיבוץ, שירת בנחל" מוצנח, השתתף בכל מלחמות ישראל, נפצע פעמיים והשתחרר משירות מילואים בגיל 49. השלים תואר ראשון בכלכלה וסוציולוגיה ותואר שני במנהל עסקים. משה נשוי לניצה (ש"ץ), אב לאסף, אביעד ונעמה וסב לתשעה נכדים.

שושנה לופט - פאוסט

ילידת גורה הומורה שרומניה בשנת 1930, להוריה חיים ואטי, אחות ל- יטי וטובה. בתחילת המלחמה הייתה בת עשר וחצי. באוקטובר 1941 הועברה לגטו מוגילב שבטרנסניסטריה עד לשנת 1944. כשהסתיימה המלחמה חזרה לעיר הולדתה ובעזרת עליית הנוער הפליגה לארץ ב 1947 באוניית פאן - יורק שנלכדה בידי הבריטים וגורשה לקפריסין, שם שהתה שושנה מדצמבר 1947 עד אפריל 1948 כשעלתה לארץ. בשנת 1950 נישאה לאליעזר לופט. שושנה אם לשלוש בנות: איה, שולמית, תחיה, סבתא ל- 16 נכדים (מתוכם 2 נפטרו), ו- 19 נינים.

שי מיכאל

יליד שנת 1939 נולד בעיר טקוץ' שברומניה להוריו נתן וחנה מיכאל, אח לסילביה. בתחילת המלחמה היה בן 3, תקופה קצרה גרה המשפחה באסי ומשם עברו לטקוץ'. שי עלה לארץ מבוקרשט בטיסה דרך אתונה בשנת 1966. שירת בחיל רגלים משוריון, עבר קורס קצינים ושירת בדרגת רב פקד ב-הג"א עד גיל 50. הוא עבד כמהנדס חוקר במכון וולקני באגף המים והקרקע ובתכנון המים לישראל - תע"ל ובמחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית. שי נישא לפסיה ב-1969 ולהם בן ובת, חיים ותמר ו-3 נכדים.

שושנה אנג'ל - ביאטריס גרניר

נולדה בצ'רנוביץ אוקראינה בשנת 1941, בת יחידה להוריה: דורה לבית קוסטינר ולמיכאל. שושנה הייתה בת שישה שבועות כשנלקחה למוגילב שבטרנסניסטריה, שם חייתה המשפחה עד סוף שנת 1945, משם חזרו לצ'רנוביץ ובשנת 1946 עברו לבוקרשט שברומניה. שושנה עלתה לארץ ב-1950, שירתה בגייסות השריון בתפקיד מודיעיני בחטיבה 7. ב-1962 נישאה ליהושע (ז"ל), גרה ברמלה ואחר כך בלוד. שושנה עבדה כמתכנתת ערים במשרד הפנים. לכרמי יוסף עברה בשנת 1987 לשושנה שני בנים ובת: קובי, ירון ומירית, שבעה נכדים ונין אחד.

פסיה מיכאל - צינדל

נולדה בקובנה בליטא ב 1947 להוריה: חיים ופרידה צינדל ולאחותה רינה. אביה חיים הוגלה לסיביר ב 1941 ומאוחר יותר גויס ונלחם בצבא האדום בחזית מול הגרמנים. אימה פרידה ברחה בתחילת המלחמה לאסיה התיכונה ועם סיום המלחמה חזרו ההורים לליטא. פסיה עלתה לארץ בטיסה דרך וינה ב 1966, נישאה בשנת 1969 לשי מיכאל, עבדה כמורה למתמטיקה ומחנכת בתיכון "קציר" ברחובות ושימשה כשליחת עלייה מטעם הסוכנות היהודית בסיביר וכמורה לעברית ולאידיש בברית המועצות. לשי ופסיה בן ובת, חיים ותמר, ו-3 נכדים.

הדור השני

גבי אונגר

אביו של גבי, נפתלי אונגר, שהיה חניך תנועת נוער חלוצית יהודית בברלין, עלה לארץ בשנת 1930 כחבר בקבוצת המייסדים של קיבוץ גבעת-ברנר. שימש שליח מטעם מוסדות הישוב בא"י בברלין ושירת כל זמן המלחמה בבריגדה היהודית של הצבא הבריטי. אימו של גבי, אווה ווארבורג, נולדה בהמבורג בגרמניה, בשנת 1938 עברה עם הוריה ואחותה לשטוקהולם שם ניהלה את "עליית הנוער" ופעלה בהבאת יהודים לשבדיה. ב-1946 עלתה לישראל, לגבעת ברנר וב-1947 נישאו ולהם 8 נכדים, ו-10 נינים. גבי נולד ב-1950 בקיבוץ גבעת ברנר, אח צעיר לדבורה. עם הפילוג בתנועה הקיבוצית, עברה המשפחה לנצר-סירני. אחרי התיכון, בשנת שירות, היה גבי בין מקימי מבוא חמה, התגייס לסיירת גולני בשנת 1969 ושירת כקצין בגדוד 13. אחרי כך חזר למשק לענף גידולי השדה. גבי סיים תואר בוגר פקולטה לחקלאות ברחובות בשנת 1980. באותה שנה נישא ליאירה, להם ארבעה בנים ובת אחת -נעם, עומר, ניצן, לירון ויפעת.

נחמה פולין - דבורצקי

ילידת קיבוץ דפנה, אפריל 1946, בת לזוהבה ברלוביץ ודב פולין. זוהבה עלתה לארץ מליטא בשנת 1935, דב עלה לארץ עם עליית הנוער מברלין באותה השנה. שניהם היו בין מקימי קיבוץ דפנה ונשאו בשנת 1942. במלחמת העולם השנייה התגייסו לצבא הבריטי ושירתו בבריגדה היהודית. דב לחם בין השאר בקרב אל-אלמיין. אחרי המלחמה פעל ב"הגנה", נטל חלק במאמץ ההעפלה. במלחמת העצמאות שירת בחטיבת "כרמלי" ולחם במסגרת גדוד 21, השתתף בשחרור הגליל המערבי בקרב יחיעם ומבצע "בן-עמי". דב נהרג ב-3 ביוני 1948 במבצע "יצחק", בקרב לכיבוש ג'נין. בן 26 היה בנופלו. זוהבה שירתה בצבא הבריטי כאחות וטיפלה בפצועים בחזיתות מצרים ואיטליה. לאחר המלחמה עבדה בחיפה בהקמת בתי חולים והיתה בין מקימי "בריאות הציבור" בחיפה. נחמה ביתם נישאה למשה בשנת 1970, עסקה בחינוך ונהלה את פרויקט שיקום שכונות חברתי בדרום ירושלים, להם שלושה בנות מיכל, יעל ונועה ו 7 נכדים.

מזל גלבוץ

בתם של ישראל חגי-יעקב, יליד יואנינה שביוון, ואסתר רינה לבית צרפתי. רוב בני משפחתו של ישראל אביה וביניהם אשתו ובנו, נספו במלחמה. ישראל שרד את מחנה אושוויץ - בירקנאו ומחנות נוספים. אימה אסתר רינה נולדה באתונה, יוון. היתה במחנות אושוויץ - בירקנאו וברגן - בלזן. הורי האם אסתר רינה, ארבעת אחיה וארוסה נספו בשואה. ישראל ואסתר רינה הוריה של מזל, נישאו ב-1946 באתונה, להם נולדו שתי בנות: מזל ושרה. המשפחה עלתה לארץ במאי 1950, קודם למחנה עולים בעתלית ואחר כך לשכונת התקווה, שם נולדה לונה, אחותה הצעירה של מזל. לאחר מכן המשפחה עברה לחיפה. האב ישראל היה ממקימי "ארגון ניצולי מחנות ההשמדה יוצאי יוון בישראל". מזל ילידת 1947, שירתה בצבא בחיל החימוש ולאחר השחרור למדה באוניברסיטת חיפה ספרות ואנגלית. מזל עסקה בהוראת ספרות, חינוך ותפקידי ריכוז במשך 35 שנים. שימשה כמנחה בתכנית "כשרות חברתית על ידי משחק ושיח", לימדה ב"תיכון בן-גוריון" בנס ציונה. נשואה ליאיר, אמה לאיריס, צבי ועינת. וסבתא ל-6 נכדים.

שרית ברקת - מיוחס

בת בכורה לליזה ופיני ברקת ואחות ליאיר. אימה ליזה נולדה בדובנו פולין ב-1940 למשפחת לופטין, בשנת 1941 נמסרה ע"י אמה לידי מצילה פולנייה בשם ילנה דומברובסקיה שהסתירה אותה עד תום המלחמה. הוריה ואחיה של ליזה נרצחו בבורות ידי בסמוך לעיירה. לימים הוכרה ילנה כחסידת אומות - עולם. ליזה בת ה-17 עלתה לארץ עם עליית הנוער. אביה של שרית, פיני - פיוטר קוצ'יקוביץ, נולד בביאליסטוק וניצל כשברח עם אימו הלנה מזרחה, בתום המלחמה חזרו לביאליסטוק ומשם עברו לורז'וניוב ועלו ב-1957 לארץ. שרית נולדה בתל אביב בשנת 1967, נישאה לנפתלי מיוחס, להם שתי בנות: גל והילי. שרית למדה בלשונות אנגלית בתואר הראשון והיסטוריה של יהדות בת זמננו לתואר שני. כיום היא עובדת כמורה לאנגלית, רכות שכבה ורכות "מחוללי עתיד" בתיכון ע"ש הרצוג ברנקו-וייס, בבית חשמונאי.

הצעירים

שקד אברהם, רוני בר חיים, נופר ויינגולד, יהל חלפון, יהל כהן, רון מזרחי, איתי מר חיים, עמית פולג, רוני ריינשרייבר, יותם שיאון

"שום סרט, ספר, הרצאה או הצגה לא יכולים להעביר את נושא השואה בצורה אישית יותר, רגישה, מלמדת ומעצבת."

השתתפתי בפרויקט בעיר ת"א בשנת 2010, הייתי ילדה שכמו כולם התעסקה במה שבני ארבע עשרה מתעסקים בו, פתאום מצאתי את עצמי פעם בשבוע יושבת ונפגשת עם ניצולי שואה ושומעת את הסיפורים שלהם, מבלי לחשוב או להתכוון, הבנתי מה זה אומר תעצמות נפש, מה זה אומר לקום מהמקום הכי נמוך שאפשר, להילחם על החיים, לבנות לך בית, מדינה ועתיד.

תיאטרון עדות נותן לצעירים כלים לחיים שלא ניתן לרכוש בשום מסגרת אחרת. הילדים שמגיעים לפרויקט מגיעים מכל קצוות הארץ, מבתי שונים, רקעים ומוצאים שונים, לפעמים גם עם הבנה או בגרות שונה. הם עוברים תהליך של שנה בו כמעט מבלי שהם יודעים משהו בהם נהפך ומתעצב להיות טוב יותר. הם לומדים להקשיב, לכבד, לתת, להכיל ולחבק.

משפחתי - משפחת אפל מליטא - שרדה את השואה רק בקושי, ממשפחה ענפה ומרשימה, נותרו בודדים והקשר ביניהם נותק בשל מסך הברזל של ברית המועצות. אחת מבנות המשפחה - דיטה - בת דודתה של סבתי, הצליחה לשרוד את המלחמה באירופה ולהגיע בסופה לארה"ב, שם הקימה משפחה מפוארת. לאחרונה, הצלחתי ליצור קשר עם ילדיה לאחר שנים ארוכות של ניתוק. ללא הכלים שרכשתי בפרויקט, ספק אם המפגש המחודש עם המשפחה שהתנתקה היה מתקיים, תיאטרון עדות סיקרן אותי לחפש ולמצוא את הקרובים אלי, הכין אותי למעמד שלפני עשור, איש לא חשב שיתקיים.

אני מברכת את קבוצת הצעירים של מועצה אזורית גזר על כניסתם לאחת המשפחות החמות והמיוחדות שיש - משפחת תיאטרון עדות. אני מאחלת להם שיגשימו את המצווה ויהיו נושאי הלפיד של זיכרון השואה, יעבירו את הסיפורים שהם שמעו הלאה לדורות הבאים ויהוו דוגמה לזולתם, כדי שנוכל לעצב עתיד טוב יותר כחברה וכמדינה.

ז'וקה ופיצי גדלו בבית מסורתי, עם חינוך ערכי של אהבת האחר ובצל החלום הגדול לעלות לפלשתינה. הם הכירו לראשונה במסיבת פורים בעיר הולדתם קלוז' שבקולוזה'ואר בטרנסילבניה.

במרץ 1944 נכנסו הגרמנים להונגריה. פיצי שהיה יפה תואר ומראהו לא עורר חשד, הצטרף לאנשי מחתרת הבריחה של ארגון הנוער הציוני וכשהוא רק בן 19 ולבד, החל לזייף תעודות ולהבריח יהודים את הגבול. פיצי הבריח והציל מעל ל 1500 יהודים. אחת ממשימותיו הייתה לאתר ולהציל את חנה סנש, אך פעולותיו של פיצי כשלו, הוא נתפס ונפל בשבי הגסטפו, שם עבר עינויים רבים וביניהם צריבה של צלב קרס ע"י מוט מלוכנן על חזהו. ז'וקה יכולה הייתה להינצל עם תעודות מזויפות שפיצי הכין עבורה ולעלות לפלשתינה, אך סירבה להשאיר את משפחתה מאחור ובחרה להצטרף אליהם לגטו, מהגטו נשלחו כולם לאושוויץ בירקנאו. במשך החודשים הרבים אותם עברה לבד במחנה ז'וקה לא התחננה על חייה, לא איבדה את אצילותה, את כוחות הנפש שלה ומעולם לא פחדה להגיד בגאווה וראש מורם שהיא יהודיה אמיתית.

אחרי המלחמה פיצי וז'וקה נפגשנו והיוו אחד לשניה משפחה ובית שלא היו להם יותר. הם עלו לארץ לקיבוץ כפר גליקסון, ז'וקה עבדה כעובדת סוציאלית ופיצי כאיש קבע, סא"ל ומפקד הפנימייה הצבאית של חיל החימוש. נולדו להם שני ילדים, הבכור מבניהם - קובי שנפצע בניסיון כיבוש הר החרמון במלחמת יום כיפור וביתם השניה היא עירית דגן, יוצרת תיאטרון עדות.

פיצי נפטר בשנת 2000, הרופאים כינו אותו נס רפואי, כאיש שעבר כל כך הרבה והצליח להחזיק עד גיל שבעים וחמש. ז'וקה נפרדה מאיתנו בשנת 2012 בגיל שמונים וחמש כשלפניה עוד כל כך הרבה תוכניות להמשך.

"בשבילי הצפייה בתיאטרון עדות היא כמו להדליק נר-זיכרון לזכר הוריי שאפילו קבר אין להם", הייתה אומרת ז'וקה בגרון חנוק. היום תיאטרון עדות מדליק נר לזכרם של ז'וקה, פיצי ולמשפחותיהם **יוסף ולדוויג, הוריהם רחל ומנחם, חיה - שרה וצבי**, שנרצחו על ידי הנאצים.

אנחנו מודים לכם פיצי וז'וקה, על הכבוד שנולדנו להיות במשפחתכם, על שלימדתם אותנו מהי אהבה ונתינה. מחבקים חזק, אוהבים הרבה ומתגעגעים בלי סוף.

הצטרפו אלינו ברשתות החברתיות

תיאטרון עדות

 @teatronedut

www.edut.org.il

ליצירת קשר

0505215679

Ezra.dagan@gmail.com

יו"ר עמותת תיאטרון עדות ישראל מובשוביץ

מנכ"לית נלי יצחקי

מנהלת קשרי חוץ אביבה מובשוביץ

יועצת משפטית עו"ד יולי פק-חלמיש

חבר ועד מנהל עופר אופיר

ועד מייסד חנה מרון (ז"ל), חווה קליינברג (ז"ל), אלנה קיאל, מירטה כהן, פנינה רוזנצוויג,
מרדכי אלדר, טומי ברייער, אירמה בידרמן (ז"ל)

© כל הזכויות שמורות לעיריית ועזרא דגן

